

Onderwerp uitgangspunten ruimtelijk kader voor water

Steller A. Helbig

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 0652302408 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk 5321953
Datum 27-10-2015 Uw brief van - Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Groningen ontleent een deel van haar karakter en kwaliteit aan het water in de stad. De stad is ontstaan op de uitloper van de Hondsrug met het water van de Aa en Hunze – overgaand in het Reitdiep als belangrijke vaarroutes. In de loop van eeuwen is daar een reeks ‘diepen’ aan toegevoegd. Desondanks zijn we niet altijd zuinig geweest op deze kwaliteit. De continuïteit van het waternetwerk in de stad is plaatselijk doorbroken en ook het benutten van de ruimtelijke kwaliteit die water kan bieden kan beter.

Directe aanleidingen voor het fundamentele nadenken over de rol van water in de stad liggen onder meer in de woonvisie, de regelgeving rondom wonen op water en de rol van de diepenring in recent stedelijk beleid. In de woonvisie is afgesproken dat we een nieuwe systematiek opzetten voor uitgifte van ligplaatsen en dat we meer aandacht willen besteden aan beeldkwaliteit. De Raad van State heeft recent uitspraak gedaan dat drijvende objecten die langer dan drie maanden met een woon- of andere gebruiksfunctie ergens afgemeerd liggen onder de Woningwet vallen en daarmee onder het Bouwbesluit en de Omgevingswet. Dat heeft forse consequenties en vraagt om een nieuw kader. En tenslotte komt zowel in de binnenstadsvisie, de fietsvisie het belang van de kwaliteit van de ruimte langs de diepenring naar voren. Ook de initiatieven van een groep betrokken stadsgenoten – gericht op het beter benutten van de potenties van water in de stad, vragen om actie. We grijpen deze aanleidingen aan om werk te gaan maken van de kansen van water in de stad.

Om de raad zo vroeg mogelijk bij het proces te betrekken hebben we de belangrijkste uitgangspunten voor het ruimtelijk kader in bijgevoegde notitie weergegeven. De notitie gaat in op een aantal inhoudelijke thema's en dilemma's en geeft weer hoe we aankijken tegen het proces.

We vragen uw raad om uw wensen en bedenkingen bij deze uitgangspunten mee te geven zodat wij deze bij het vervolgproces van de totstandkoming kunnen betrekken. Specifiek vragen wij u om in ieder geval te gaan op de volgende onderwerpen:

- Zijn de er behalve de genoemde thema's nog andere zaken waar we bij de ontwikkeling van het ruimtelijk kader voor het gebruik van water op in moeten gaan?
- Hoe kijkt u tegen de genoemde dilemma's aan?
- Heeft u nog wensen met betrekking tot het te doorlopen proces om te komen tot het ruimtelijk kader?

We willen de resultaten van de discussie in uw raad gebruiken als input voor de te actualiseren woonvisie. De komende maanden zullen we ook het gesprek met de stad over de genoemde thema's aangaan. We verwachten dat we u het ruimtelijk kader voor de zomer van 2016 aan kunnen bieden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen

de burgemeester,
P. (Peter) Den Oudsten

de secretaris,
drs. P.J.L.M. (Peter) Teesink

Watervisie Groningen

Uitgangspunten ruimtelijk kader voor water

Aanleiding

Groningen ontleent een deel van haar karakter en kwaliteit aan het water in de stad. De stad is ontstaan op de uitloper van de Hondsrug met het water van de Aa en Hunze - overgaand in het Reitdiep als belangrijke vaarroutes. In de loop van eeuwen is daar een reeks 'diepen' aan toegevoegd. Desondanks zijn we niet altijd zuinig geweest op deze kwaliteit. De continuïteit van het waternetwerk in de stad is plaatselijk doorbroken en ook het benutten van de ruimtelijke kwaliteit die water kan bieden kan beter.

Directe aanleidingen voor het fundamentele nadenken over de rol van water in de stad liggen onder meer in de woonvisie, de regelgeving rondom wonen op water en de rol van de diepenring in recent stedelijk beleid. In de woonvisie is afgesproken dat we een nieuwe systematiek opzetten voor uitgifte van ligplaatsen en dat we meer aandacht willen besteden aan beeldkwaliteit. De Raad van State heeft recent uitspraak gedaan dat drijvende objecten die langer dan drie maanden met een woon- of andere gebruiksfunctie ergens afgemeerd liggen onder de Woningwet vallen en daarmee onder het Bouwbesluit en de Omgevingswet. Dat heeft forse consequenties en vraagt om een nieuw kader. En tenslotte komt zowel in de binnenstadsvisie, de fietsvisie het belang van de kwaliteit van de ruimte langs de diepenring naar voren. Ook de initiatieven van een groep betrokken stadsgangers - gericht op het beter benutten van de potenties van water in de stad, vragen om actie. Dit kwam onder andere ook tot uitdrukking tijdens de G1000, waar in de top 10 op 5 'de Diepenring als ontmoetingsplek' is gekozen. We grijpen deze aanleidingen aan om werk te gaan maken van de kansen van water in de stad en stellen een watervisie op. De watervisie wordt opgesteld parallel aan de nieuwe structuurvisie Next City. Beiden doorlopen ongeveer dezelfde planning en de inhoud wordt zorgvuldig afgestemd.

In deze notitie informeren we u over onze uitgangspunten:

- We lichten de aard, opzet en inhoud van de watervisie toe
- We benoemen thema's en dilemma's die we in de watervisie willen behandelen
- We lichten het proces op hoofdlijnen toe, met in het bijzonder aandacht voor betrokkenheid van uw raad.

We vragen u uw reactie op deze uitgangspunten en vragen u op welke wijze de raad betrokken zou willen worden.

2. Watervisie: aard en opzet

De watervisie schetst de Groningse ambitie voor gebruik en beleving van water in de stad. De visie biedt een afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen op/rond het water en werkt deze praktisch uit in voorstellen voor gewijzigde regelgeving en financiering. De watervisie brengt ook in beeld welke inrichtingsmaatregelen denkbaar zijn, gericht op een ideaal toekomstbeeld 2030.

De watervisie wordt een beknopt, wervend en beeldend product. Met heldere kaarten brengen we in beeld wat de ambitie inhoudt en waar welke functie het primaat kan krijgen. We brengen nieuwe locaties voor wonen op het water in beeld en geven aan waar er op ander vlak (recreatie, openbare ruimte, varen) kansen liggen. Ambitie en kaart biedt een helder afwegingskader bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De watervisie werkt wijzigingen in regelgeving en financiering van wonen en andere functies op/aan het water uit in concrete voorstellen en biedt daarmee een praktisch handvat voor het financieren en reguleren van het 'gebruik' van water in ruimtelijke zin.

De voorgestelde inrichtingsmaatregelen in de visie dragen bij aan een ideaal toekomstbeeld 2030, maar kunnen niet allen op korte termijn worden uitgevoerd. Het uitvoeringsbudget voor water is beperkt en we zullen keuzes moeten maken. De watervisie heeft in dit opzicht als doel: agenderen, enthousiasmeren, helderheid bieden.

3. Thema's en dilemma's

Water vanuit economisch perspectief

Water in de stad wordt steeds meer een economisch goed, we kunnen hiervan als stad te profiteren. Er zijn verschillende steden die hun 'waterfront' hebben ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld Leiden, met een economische impuls tot gevolg. De waarde van water wordt voor een deel ook bepaald door de mate waarin er sprake is van doorgaande vaarstructuren. Als deze worden onderbroken daalt de kwaliteit en daarmee de waarde van water. Water is schaars: er zijn steeds meer functies op en rond het water. Dit geeft soms spanningen omdat niet alle functies met elkaar verenigbaar zijn. De watervisie biedt een afwegingskader en geeft aan welke functie. Hiervoor willen we een afwegingskader ontwikkelen dat ingezet kan worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Uitgangspunt hierbij is dat wanneer er geld wordt verdiend met het gebruik van water er ook voor moet worden betaald. **Dilemma: iedereen evenveel ruimte op het water of de best renderende functie voorrang geven**

Wonen op het water

Op dit moment wonen er zo'n 1000 mensen op het water in 500 woonboten/schepen. Het grootste gedeelte van deze boten heeft een vaste vergunde ligplaats. Ligplaatsen worden, indien beschikbaar, uitgegeven via een wachtlijst. Om een vergunning op naam te krijgen moet eenmalig leges worden betaald. De ligplaatsvergunningen zijn overdraagbaar bij verkoop van de boot. De waarde van een woonboot wordt bepaald door de boot en de ligplaats. De raad heeft vastgesteld en in 2009 herbevestigd dat er minimaal 434 ligplaatsen moeten zijn in Groningen.

Er worden in de huidige situaties geen kwaliteitseisen gesteld. Met een uitspraak van de Raad van State van april 2014 verandert dat. De Raad van State heeft aangegeven 'dat de woonboot is bedoeld om ter plaatse als woning te functioneren' Dat betekent dat woonboten aangemerkt als bouwwerk en daarmee wordt een omgevingsvergunning noodzakelijk. De gevolgen van deze uitspraak voor vergunningverlening, beeldkwaliteit e.a. zijn onderwerp in de watervisie.

Een oplossingsrichting is het aanbrengen van meer differentiatie rond wonen op het water. Het is voor de huidige groep bewoners van belang dat zij haar verworven rechten behouden. Voor nieuwe bewoners op het water wordt er gezocht naar nieuwe vormen. Tussen het huidige wonen op water in arken en de waterwoningen in Meerstad zit ruimte voor nieuwe ontwikkeling voor wonen op het water. Randvoorwaarde daarbij is een kader voor beeldkwaliteit. Een dergelijke nieuwe vorm biedt kansen ten aanzien van energieneutraal en aardbevingsbestendig wonen.

Voor varende schepen is het interessant te zoeken naar locaties waar schepen in een haven setting kunnen liggen. Voor beide varianten geldt dat het niet voor de hand ligt dat de gemeente initiatiefnemer is. Er zijn al initiatieven van particulieren om zowel havens als nieuwe woongebieden op het water te ontwikkelen. Daarnaast is er waardering voor varend erfgoed rond de Diepenring. Hierbij kan gedacht worden aan een carrousel constructie waarbij schepen gedurende een deel van het jaar in Groningen mogen liggen en een ander deel van het jaar in andere aan de carrousel deelnemende steden.

In de watervisie doen we het volgende:

- We gaan op zoek naar nieuwe locaties voor ligplaatsen zodat we elders de kans krijgen om te ‘verdunnen’. Daarbij besteden we aandacht aan ‘wissellocaties’ en aan het vergroten van de differentiatie in het aanbod van ligplaatsen;
- We gaan een nieuwe uitgiftesystematiek opzetten voor ligplaatsen waarbij we de overdraagbaarheid beperken en overgaan op het beprijzen van ligplaatsen. De rechten van huidige bewoners worden daarbij gerespecteerd. Zo maken we de realisatie van nieuwe ligplaatsen ook financieel mogelijk;
- We ontwikkelen beeldkwaliteitseisen voor wonen op het water.

Dilemma: houden we vast aan een minimum aantal ligplaatsen of focussen we op kwaliteit

Water als ruimtelijke kwaliteit

De aanwezigheid van water in de stad is van invloed op de ruimtelijke kwaliteit evenals de manier waarop we de (openbare) ruimte op en rond dat water inrichten. In Groningen staan we op een aantal plekken met de rug naar het water. De nota ruimtelijke kwaliteit heeft concreet locaties benoemd waar water een kansrijke ‘parel’ voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. We geven in de watervisie aan waar kansen liggen om de openbare ruimte aan of rond water te verbeteren. We geven beeldend aan waar en hoe de beleving van water kan verbeteren en/of waar

de relatie tussen het water en de stad beter kan. **Dilemma: de ruimte op het water functioneel benutten of kiezen voor onbenutte ruimte**

Water om op te varen

Groningen is in trek bij vaarrecreanten, de faciliteiten in de stad in de vorm van jachthavens zijn goed maar er is meer uit te halen. Enkel jaren geleden is de nota ‘welkom watertoerisme’ gemaakt en ook de provincie koerst in haar beleid op het versterken van varen in Groningen. Vaarroutes in de stad kennen nogal wat obstakels en van tijd tot tijd komen er nieuwe bij. In de watervisie willen we vastleggen welke vaarroutes we op langere termijn belangrijk vinden als onderdeel van het netwerk. En maken we helder waar barrières liggen en verbeterkansen. De watervisie kent geen uitvoeringsbudget, maar maakt wel helder wat een wenselijke toekomst kan zijn. We zetten de visie in als afwegingskader bij ruimtelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de doorgaande vaarstructuren. En gebruiken de visie als startpunt voor de discussie over toekomstige financiering van verbetering. **Dilemma: toegankelijkheid van gebieden vergroten met extra bruggen of focussen op de doorgaande vaarwaterstructuur**

Water om in te zwemmen

In de stad hebben we drie locaties die zijn aangemerkt als zwemwaterlocatie, het beheer en de inrichting van deze locaties is gericht op het borgen van de zwemwaterkwaliteit die tijdens het zwemseizoen ook wordt gemonitord. Daarbij wordt er steeds meer wordt gezwommen op andere plekken in de stad, zoals in de Voermanhaven aan het Reitdiep en in het Oude Winschoterdiep bij de Linie. Op deze locaties is het niet mogelijk zwemwaterkwaliteit te garanderen, tegelijkertijd juichen we toe dat er in openbaar water wordt gezwommen en de risico's zijn waarschijnlijk klein. We werken in de watervisie uit hoe we omgaan met zwemmen buiten de officiële zwemwaterlocaties en op welke plekken dit in de stad in potentie mogelijk kan worden gemaakt in relatie met andere functies. **Dilemma: zwemmen overall toestaan of ook verbieden**

Water om aan/op te recreëren

Naast zwemen en varen zijn er ook talloze andere manieren om in, op of aan het water te genieten. De afgelopen jaren zijn er enkele terrassen aan het water verschenen en als pilot ook een terras op het water. Ook duiken van tijd tot tijd nieuwe functies op aan of op het water en groeit het aantal evenementen op en rond het water (Winterwelvaart, concerten, Grachtenfestijn). De watervisie geeft aan waar we ruimte willen bieden voor recreatieve functies, welke kansen we zien voor evenementen en hoe we daarmee water meer op de kaart kunnen zetten. **Dilemma: recreatie en horeca in relatie met wonen toestaan of alleen daar waar er niet wordt gewoond op het water**

3. Proces en besluitvorming

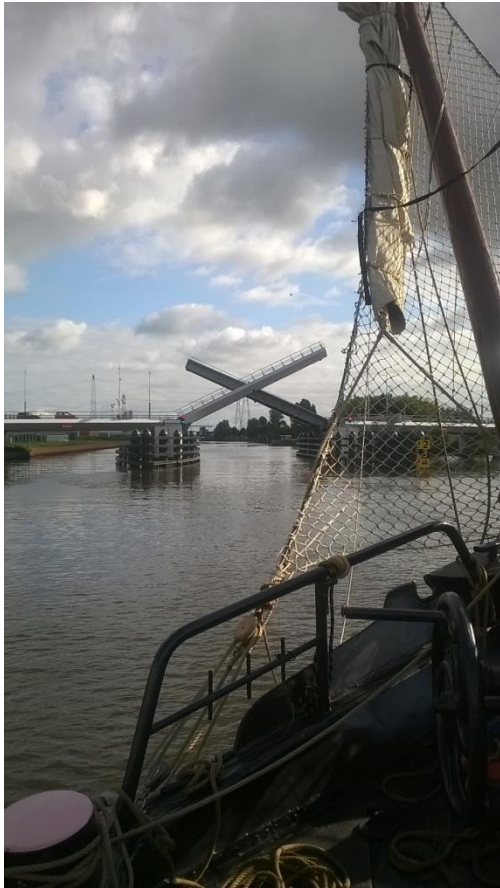
Er zijn de afgelopen jaren al veel gesprekken met alle betrokkenen geweest over water in de stad. Daardoor is er veel informatie beschikbaar en zijn ideeën en wensen goed in beeld gebracht. Ook in gemeentelijk beleid is - weliswaar verspreid- al veel over water gezegd. We bundelen en verbeelden met de watervisie bestaande ideeën en ambities. We maken de ambitie scherper en werken deze concreter uit in regelgeving, financiering en (mogelijke) uitvoeringsmaatregelen. De watervisie komt naast bestaand beleid zoals het Groninger water- en rioleringsplan en de groenstructuurvisie. Hierin zijn waterkwantiteit, waterkwaliteit en water in relatie tot ecologie uitgewerkt. Daarnaast zijn in deze documenten ook de technische aspecten met betrekking tot waterkwantiteit, -kwaliteit en ecologie geregeld. Het bestaande beleid ten aanzien van water en ecologie is randvoorwaardelijk voor deze watervisie en wordt als input meegenomen. De watervisie wordt opgesteld parallel aan de Omgevingsvisie 2030. Beiden doorlopen ongeveer dezelfde planning en de inhoud wordt zorgvuldig afgestemd.

We werken in twee stappen en consulteren graag in beiden de stad en uw raad.

Stap 1 (nov 2015 -feb 2016) is gericht op het aanscherpen van de ambitie, op het completeren van ideeën, kansen en opgaven en op het uitwerken van opties in regelgeving, financiering en kwalitatieve toetsing.

In stap 2 (feb 2016-juni 2016) werken we de opgaven uit in een concrete ambitiekaart met voorstellen voor regelgeving, financiering en suggesties voor inrichting. In beide stappen gaan we het gesprek aan met de stad en uw raad.

We benutten daarvoor het inspiratiefestival Lets Gro, we geven een vervolg aan de ateliersessies die we eerder met stakeholders hielden over dit onderwerp en werken met een klankbordgroep van meest direct betrokkenen (intern en extern).

Betrokkenheid raad

We vragen u met deze notitie om aanscherpingen en aanvullingen te geven op de geschetste koers en aard/inhoud van de watervisie.

Vervolgens stellen we voor om begin 2016 uw raad opnieuw te consulteren. Dat kan wat ons betreft in een informele workshop met raadsleden. Wij horen graag van u op welke wijze u betrokken wilt worden. We leggen u graag begin 2016 ideeën, keuzes en oplossingsrichtingen voor. De in deze notitie geschetste thema's en dilemma's vormen de leidraad. Deze werken we uit in kansenkaart(en), opties/voorstellen voor regelgeving, financiering en inrichting.

Vervolgens we de oogst van de gesprekken en de uitwerking van de dilemma's uitwerken in een ruimtelijk kader voor het gebruik van water. Het streven is om deze voor de zomer van 2016 ter besluitvorming aan de raad toe te zenden.